

N:o 26.

Ank. till Riksd. Kansli d. 21 Mars 1872, kl. 1 e. m.

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Betänkande (N:o 11), i anledning af väckt motion derom, att kronolägenhets lösen eller omföring till skatte skall genom kungörelse i kyrkorna offentliggöras.

Andra Kammarerna har till förnyad behandling inom Utskottet återförvisat dess Betänkande N:o 6, afgifvet med anledning af en inom samma Kammarer af Herr *H. Bexelius* väckt motion, hvaruti, på anförda skäl, påyrkats, att det skulle äligga Konungens Befallningshafvande att, så snart en kronolägenhet varder från krono till skatte löst eller omförd, låta derom i häradets kyrkor kungöra, hvarigenom den, som från kronolägenheten betingat sig födorädsförmåner, om hvilkas utgående från lägenheten Konungens Befallningshafvande, med stöd af Kongl. Kammarkollegii kungörelse af den 29 Februari 1808, meddelat stadfästelse-resolution, blifver om en sådan omföring underrättad och sättes i tillfälle att å det lagtima ting, som derefter först inom häradet infaller, hos häradsrätten låta inteckna det om födorädsförmånernas utgörande träffade aftal.

Den af motionären åberopade kungörelsen är i 8:de punkten af denna lydelse:

“Har någon åbo, som ett kronohemman länge innehaft och väl häfdat, öfverlätit detsamma till något af sina barn, arfvingar eller oskyld man, med förbehåll af undantag eller lifstidsförsörjning, och samma hemman, efter vederbörlig pröfning, skulle tilläggas någon annan, som till åborätten finnes närmare berättigad; må den afgångne åboen, sådant oaktadt, tillgodonjuta det förbehållna undantaget eller försörjningen; dock att landshöfdingen bör pröfva, huruvida de betingade villkor med hemmanets och den tillträdde åboens bestånd äro förenlige, i saknad hvaraf de derefter måge minskas och rättas. Ett lika förhållande i denna del eger rum i anseende til hädanefter skeende afhandlingar.”

Bih. till Riksd. Prot. 1872. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 16 Häft.

Med stöd af detta stadgande lærer i allmänhet inom de nordligaste länen i riket blifvit brukligt, att vid öfverlåtelse af åborätt till en kronolägenhet afträdande åboen sökt och erhållit Konungens Befallningshafvandes stadfästelse å vid hemmanet eller nybygget betingade undantagsförmåner. Den, som erhållit en dylik resolution, har ansett sig fullt betryggad uti åtnjutandet under sin återstående lifstid af dessa förmåner, samt derföre ej ansett sig härutinnan behöfva vidtaga någon ytterligare åtgärd, äfven om hemmanet öfvergått till skatte, hvilket dessutom lätt kunnat ske, utan att undantagstagaren derom vunnit någon kunskap. I hvilketdera fallet som helst lærer, efter hvad Utskottet inhämtat, denna undantagstagarens tillit och okunnighet mången gång ledt derhän, att han vid skeende försäljning af det till skatte lösta hemmanet gått miste om sina derifrån förut utgående förmåner samt på sin sena ålderdom sett sig nödsakad att anlita fattigvården. Detta sorgliga slut på mångens lefnad, som under sina kraftigaste år å oröjd skog brutit nya hemman, skulle dock så lätt kunnat undvikas, om in-teckning i hemmanet, vid dess lösen eller omföring till skatte, i tid blifvit sökt till säkerhet för erhållna undantagsförmåner. Till undanrödjande af dessa missförhållanden äro, efter Utskottets förmenande, åtgärder från lagstiftningens sida af behofvet högt påkallade, och torde dessa åtgärder böra förnämligast riktas derpå, att födorådstagaren utan synnerligt besvär å sin sida sättas i tillfälle att inhemta, om den lägenhet, hvarifrån hans förmåner utgå, blifvit löst eller omförd till skatte. Den enklaste utvägen för detta måls vinnande synes vara den, att en dylik lösen eller omföring varder genom kungörelse i häradets kyrkor offentliggjord. Dock torde vara nödvändigt att denna kungörelse uppläses flera söndagar å rad, på det kännedom om densamma med större säkerhet måtte vinnas af vederbörande födorådstagare.

Med stöd af hvad Utskottet sålunda anført, får Utskottet hemställa, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes förordna, det Dess Befallningshafvande skall, då en kronolägenhet varder till skatte löst eller omförd, derom tvänne söndagar å rad låta kungöra i häradets kyrkor med erinran att den, som möjligen från samma lägenhet betingat sig några födorådsförmåner, bör vid i häradet nästinfallande lagtina ting låta in-teckna det om födorådsförmånernas utgörande träffade aftal.

Stockholm den 21 Mars 1872.

På Utskottets vägnar:

G. af Schmidt.

Rättelse

i Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 11
(i samlingen N:o 26).

Sid. 2, rad. 7 och 8 nedifr. *står*: derom tvänne söndagar å rad låta kungöra
läs: derom trenne söndagar å rad låta kungöra
